

ДМИТРИЙ БИЛЕНКИН СВРЪХЧУВСТВИТЕЛНАТА

Превод от руски: [Неизвестен], 1975

chitanka.info

Главозамайващо, прекрасно, почти забравено небе! То се разтвори и ги прие; след еднообразието на Космоса, където има само звезди и мрак, след дългото заточение — изведнъж вихри, блясъкът на облаците, отраженията на моретата, зовът на сушата. От лъчите, удрящи се в илюминаторите, лампите избледняха. Изключете, изключете по-бързо тези жалки заместители на слънцето! Нека истинска, промита от слънцето светлина дезинфекцира всяко кюшенце и изтрие и последната сянка!

Примижавайки, с усмивката на недоверчива радост хората се оглеждаха. Така са се измъквали от катакомбите. Така излизат от Космоса.

Сякаш побутвани от нетърпение щракаха експресанализаторите. Има кислород, може да се диша, има вятър, който ще докосва лицата, има вода и зеленина, точно както в родината.

Свердлин бегло погледна нагоре там, където изстиваше виолетовата бездна на напуснатия Космос. И бързо отклони поглед. Не трябва да си спомня, не трябва...

Ето я наградата за всичко. Един след друг падаха надолу автоматите-разузнавачи. Изпълвайки екрана, се редуваха предаваните от тях холограми на чуждия свят: белият пясък край морето; огънати от плод клони; степ, над която се реят птици; прокарана от животните пътека... Точно както на Земята. Дори по-просто, отколкото на Земята.

Лавина от цифри в прозорчетата на илюминаторите. Температура, налягане, влажност, радиация... Апаратът се задави и замлъкна: сега той смилаше органичните съставки. Бактерии, растения, вируси, насекоми, спори, фитонциди, цветен прашец, окапали листа...

Хората чакаха. Вълнувайки се, с нетърпение и надежда. Да забравят — така бързо! — предишния възторг. Наоколо лицата са мрачни.

И сякаш като отговор на недоизказаната тревога всички чуха твърд и сух глас:

— Не чакайте нищо добро от планетата.

Всички се обърнаха. Разбира се, това беше Фьокин, единственият, който и преди не се радваше.

— Ти си песимист! — нахвърлиха се всички върху него. — Не грачи предварително!

— Какво? — Фьокин млясна, устните му се изкривиха. — Да се поразходите без скафандри ли ви се прииска? Ветрец да ви повее? Ех, деца, деца... Не трябва да се надяваш на хубаво...

— Защо? — запита Сverdлин.

— Защото — вече сериозно отвърна Фьокин, — трябва да се очаква винаги лошото. Тогава няма да има разочарования, ако лошото се сбъдне. А ако не се сбъдне... Най-приятната радост е неочакваната. Както виждате, моят песимизъм предвещава повече щастие.

— Не, — поклати глава Сverdлин. — Не. Очаквам от тази планета всичко и това очакване ми доставя радост. Срам ме е да си призная, но аз очаквам да се осъществи една моя малка заветна мечта. Тук да се намери онова кътче от природата, което вече го няма на Земята, но което ми се присънва. Аз го виждам. Скътано езеро в ивици светлина и сенки, ситен пясък под босите крака, стройни до небето дървета, топлина, тишина...

— Носталгия — строго констатира лекарят. — Ти виждаш наше езеро, сред наши борики. На Земята между другото има колкото искаш такива места.

— И комари — добави Фьокин.

Дрънна сигнал и спорът беше забравен, тъй като потече информация. За вируси и животни, дървета и птици, цветя и микроби. За всичко, което е живот, което във вселената е много по-голяма рядкост, отколкото геният сред хората.

— Маски — разнесе се облекчен шепот. — Само маски!

Автоматите се презастраховаха. Тук бяха малко по-други само белтъчните вериги и макар разликата да беше незначителна, тя предрешаваше всичко: чуждият живот не можеше да навреди на хората. Дори маските бяха само предпазливост, от която по-късно можеха да се откажат.

— Е, Фьокин, защо сега нещо не се радваш?

Той не отговори нищо. Дори яркото слънце, което тук не беше жълто, а бяло, не можеше да изглади легналите по лицето му сенки.

Спускането започна. С рев и грохот атмосферата беше прорязана от космическия свредел. Като пукнатини се разпръснаха електрически светкавици. Нагретият въздух пукаше. И още дълго след кацането гърмовете не затихваха.

„Със сила — помисли си Свердлин. — Установяваме се на планетата със сила, с мощта на нашите гигаватове. Като във вражеска крепост. Но нищо, всичко ще се успокои...“

Всичко се успокои. Затихнаха вълните по езерата, отлетяха откъснатите от урагана листа, цветята отново разтвориха чашките си. Корабът стоеше сред обгорена плешивина, опирайки се на могъщите си титанови подпори. Овъглена ивица го отделяше от света на чуждите дървета и треви.

Това не можеше да се избегне. Така следваше да бъде дори според инструкцията — да се стерилизира почвата в зоната на кацането. Да се превърне тя в пепел. Да не се допусне дори някаква лозинка да се оплете в опората. Излишна за тази планета предпазливост, но иначе корабът просто не би могъл да кацне, и в деветдесет и девет случая този недостатък беше всъщност преимущество, което се потвърждаваше и от инструкцията.

Вечерта смени деня и настана нощ, а локаторите неуморно опипваха околността. Нищо. Всичко, което можеше да бяга, беше избягало, а което не можеше, беше загинало. Нищо не смуцаваше покоя на изкуствената пустиня. На десетки, стотици и хиляди километри от кораба, проверявайки и препроверявайки всичко, дежуряха автоматите. Там кипеше живот и на мустачките-антени някакво паяче вече плетеше мрежа, сякаш автоматът беше обикновено клонче. Само разум би могъл да реагира на нахлуването на чужденци, но тук нямаше разум, а природата приема еднакво безразлично и метеорита, и звездолета.

Понякога подухваше вятър и до кораба се донасяше освен мирисът на изгоряло и ароматът на странни цветя и треви, но засега го долавяха само приборите, които безстрастно разлагаха миризмите на техните компоненти: безвредна, безвредна...

Милиарди бита нова информация накрая премахнаха и последното ограничение. Сутрешната роса покри дори обгорената зона и изгревът на слънцето завари хората вече на път.

В гората пееха птици. Ръцете от само себе си изключиха двигателя на всъдехода, а притихналите хора седяха и слушаха.

Над дърветата се издигаше бялото слънце. То изпращаше в зенита лъч, който трептеше като забита в небето кристална стрела.

— Да вървим — каза капитанът.

Никой дори не шавна и капитанът не настоя. Започваше дълъг експедиционен ден.

Всъдеходът пълзеше по сини коренища, разтваряше шумящата трева, заобикаляше тинята на чернеещите се блата, подплашваше шестокраки животинки с кафяви замислени очи, разораваше почвата, катереше се по стръмни оврази и една недокосната далнина се сменяше от друга.

След това хората излязоха, стъпвайки несигурно по пружиниращата настилка от червеникав мъх. Те бяха в леки костюми и само маските ги отделяха от всичко, което беше наоколо. Можеше да се наведеш и с гола длан да погалиш невижданите от никого още цветя; можеше да отметнеш глава и да изпиташ върху челото си ласката на промъкнал се през гъстите листа слънчев лъч; би могъл да се изтегнеш по корем върху тревата; би могло да вървиш не само по права линия... Каква дреболия, но колко много значеше след милиардите крачки по права линия в разчертаните коридори! Необичайно изглеждаше дори това, че токовете на обувките се забиваха неравномерно в почвата. Какво поразително усещане след еднаквата еластичност на корабния под! Беше забравено дори най-простото — въздухът може да обхваща тялото с ласкави вълни; че прохладата и сянката граничи с горещината на слънцето; че съществуват грапавини... Някой падна, защото краката бяха отвикнали да отчитат земните грапавини. Падналият се разсмя пръв, а след него и останалите. Трябваше да се загубят такива навици, за да можеш да се наслаждаваш на неща, които преди дори не си забелязвал и ценил!

Те бяха леко замаяни, тъй като усещанията също могат да опияняват. Опиваща информация, алкохолът на разнообразието, екстракт от разноцветия! Формулите предупреждаваха, че именно така и ще бъде. По дяволите формулите! Планетата е гостоприемна и достъпна от полюс до полюс, а те са млади и животът е прекрасен.

Ще успеят, за всичко ще успеят. Изследванията ще почакаат. Това е тяхната планета! Колко меко се стели тя под краката; как изумително се полюляват клонките; колко вълшебни са нейните звуци и шумове; колко примамливи са далнините! За нейното достигане бяха хвърлени години — дреболия. В замяна на това тя ще стане нова Земя за човека. С всичките си недокоснати океани, равнини и ледници. Прогресът не може да бъде спрял; годините на пътя ще се свият в месеци, седмици и

дни... Така е било на Земята, така ще стане и в Космоса. Навсякъде, навсякъде! Смела буболечка си ти, човек. Упорита. За тебе няма прегради, а и ако има, ти ги помиташ. Затова ти е и даден разумът. Волята. А ти за какво мислиш, Фьокин?

... Всичко това е забавно. Ето че стигнахме. И тук, йе-йе, не е лошо. Може да се каже, че сме щастливи. Но нали на Земята ние се стремяхме към не по-малко щастие. Само че по-бързо. И без особени трудности. Без дълги години да се отказваме от простите земни радости. Без риск в края на краищата. Един риболов при зазоряване и ето такава разходка по чуждата планета всъщност са равностойни от гледна точка на удоволствието. Така че какво всъщност сме постигнали?

... Победа, унил песимисте, победа. Работата не е в количеството, а в качеството. В невъзможното, което ние направихме възможно. Та ние сме израсли с цяла глава, ето какво. По-силни, по-уверени. Започваме да разбираме по-добре самите себе си. Знаем повече и можем повече. Върхът не е самоцел за алпиниста, дори когато самият той мисли така. Изкачват се не физически височини, а духовни. Без това няма развитие, а където няма развитие, там движението се обръща обратно назад и над нас се захлопва капакът на ковчега. Ето тази птица в небето и тя разбира, че животът е движение. Как се премята, как стеснява кръговете си над нас... Перата ѝ са истинско чудо: лазур и злато. Тя се страхува от нас, но ние я привличаме. Всичко непознато привлича, защото опасността е там, където е неизвестното и за да оживееш, трябва да го опознаеш. А птицата явно иска да живее...

Птицата прибра крилете си. Лазурът и златото пробляснаха на слънцето, разнесе се крясък, но преди хората да успеят да се опомнят, върху гърдите на Свердловин агонизираше, гърчейки се, все още жива купчинка. Той ужасен я отърси от себе си, купчинката падна в краката му, потрепна и замря.

Хората замаяно се гледаха.

— Тя атакува ли?

— Такова птиче?

— Нима е самоубийство?

— Глупаво е!

— Какво тогава?

— Пригответе си оръжието!

— Защо?

— За всеки случай.

— Но нашите белтъчини са несъвместими!

— Въпреки това, от предпазливост...

— Внимание! Отзад!

Храстът се преобърна, от него излетя размазано от скоростта тяло; пламването на дезинтегратора го изпари, преди то да успее да добие форма и вид.

— Назад! — хрипливо изкрещя капитанът. — Към колата!

Когато лавината се разклати, съзнанието все още успява да отбележи онези първи камъни, които откъсвайки се, злоещо и звънко тракат по стръмнината. След това вече няма отделни случаи, има само падаща маса, огромна, неясна и бясна в сгромолясващата си скорост.

Така беше и тук. Притъмня, нахлу отвсякъде и се смеси. Летящи, падащи, тичащи късове големи и малки същества, сякаш самата природа беше тръгнала на пристъп като потоп. И виолетовите избухвания на интеграторите сразяваха, смазваха и разкъсваха онова, което беше плът на срутващата се стихия, онова, на което хората доскоро се възхищаваха и което сега обезумяло, въставаше срещу тях. Те бягаха и потръпвайки, стреляха във всичко живо, ужасявайки се и не разбирайки какво е станало, защо мястото на идилията изведнъж се превърна в кланица.

— Биосферата е полудяла! — задъхано прохриптя капитанът, когато бронята на всъдехода ги скри от живия потоп. — Бързо към кораба!

Двигателят се включи послушно и тревата, сякаш залепнала за метала, беше смазана от първите обороти на колелата.

— Стойте... — Свердловин едва можеше да говори. — Абе чакайте! Стори ми се...

— Какво?

— Вижте.

Масата на живото, която не можаха да спрат нито изстрелите, нито гибелта, редеше се, стапяше се, разпръсваха се пръски от същества, които незабавно изчезваха, като че не те преди малко съставляваха едно единно сляпо цяло. Скоро само купищата овъглени трупове напомняха за бързо протеклото сражение. Сякаш нищо не беше станало, все така мирно светеше слънцето и по-отдалечените дървета,

чиито листа не бяха пострадали, тихо се полюшваха в потоците на горещия въздух.

Хората не можеха да се опомнят, тъй като никъде, в нито една звездна система не бяха се сблъскали с такава чудовищна безсмислица.

— Независимо от всичко на мен това ми напомня нещо — с широко отворени очи биологът гледаше купищата мъртви тела, раната, изгорена в светлата зеленина на чуждия свят. — Аналогията, разбира се, е чисто външна...

— Казвай!

— Атака на фагоцити. Нападение върху всичко другородно...

— Глупости — каза капитанът.

— Глупости — съгласи се биологът. — Ако се замислиш, в случая няма дори и сходство. Никой не нападна нашите механизми. Никой не се сгромоляса върху нашия кораб...

— Нищо не напада всъдехода — добави Свердлин, улавяйки дръжката на вратата. — Затова е възможно всичко да бъде решено от един прост опит.

— Къде?! Да не си посмял!

— Чакайте! Щом нищо не ни е нападнало и не ни напада, докато сме в тази кутия, значи за всичко сме виновни ние.

— Ние?

— Нашето белтъчно родство и същевременно несходство с всичко, което ни обкръжава тук. Това не е атака на фагоцити. Организмът приема метала и пластмасата, всичко определено чуждо на живото, но отхвърля подобните белтъци.

— Реакция на несъвместимост? — изблеци очи капитанът. — Биосферата не е организъм!

— Много странна и поради това може би вярна мисъл — като помисли, каза биологът. — Биосферата, разбира се, не е организъм, но е система, способна да реагира като единно цяло. Макар че... Не, не се получава! Къде и кога биосфера се е държала по подобен начин?

— Къде и кога тя се е правела на достъпна и е позволявала да минем без скафандри?

— Правела се е на миролюбива, за да може да нанесе поболезнен удар? — Фьокин изхихика. — Някой мечтаеше за нова Земя... Някой бързаше да бъде оптимист...

Свердлин не му отговори нищо.

— Опитът разрешава ли се? — запита той.

— Да.

Той излезе от всъдехода, от херметичната кутия, от подвижния затвор и се изправи сред цъфтящите растения, синия въздух и тишината на горския свят. Един на един с кротката, толкова земна и така близката на човека природа, в дълбините на която се криеше отпор, сляп и бесен, призван да смаже човека като злотворен микроб. И натискът не се остави да бъде чакан.

— Това е всичко — подтиснато каза Свердлин, затръшвайки вратата, зад която кипеше от хиляди същества. — И тук ще ни трябват скафандри. Необходима е изолация, за да не ни надушват... Какво чакаме, да вървим!

Всъдеходът се плъзна обратно по предишните си следи, все по-бързо и по-бързо, сякаш бягайки от разочарованието.

Климатизаторът шумеше, напомпвайки втръсналия се, роден от химията въздух. Зад стъклата преминаваше великолепието на чуждия ден.

Отново заточение, си мислеше всеки. Тялото в обвивката на скафандъра, сякаш наоколо е леденият Космос. Навсякъде животът ни отхвърля. Беззащитни са само мъртвите светове... А на входа на всяка космическа градина поради различни причини невидимо гори един и същ надпис: „За външни лица вход забранен.“

— Между другото, присъщо е за човека да опитомява — внезапно каза Свердлин, когато пред тях се очерта грамадата на звездолета. — Не е чак толкова важно дали това е кон, атом или биосфера. Прогресът представлява обуздаване! Какво говореше някой за песимизма и оптимизма? Най-добър приятел ти става в края на краищата не онова куче, което се гали у всеки минувач... И това е прекрасно.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.4-5/1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.